

Till:

Region Skåne

Endast per e-post: region@skane.se

Dnr. 2019-RU000065

REMISSYTTRANDE ÖVER SKÅNES REGIONPLAN FÖR 2022–2040

VetoNu verkar för en lagstadgad kommunal och regional vetorätt mot gruvor och prospektering efter mineraler. Både tidigare och nu har omfattande undersökningstillstånd enligt minerallagen beviljats. Beslut om undersökningstillstånd och bearbetningskoncession enligt minerallagen fattas av myndigheten Bergsstaten i Luleå, alltså långt bortom Skånes gränser.

Nuvarande och tidigare projekt

Under 1970-talet hade Boliden långt gånga gruvplaner genom sitt "Projekt Kambrium" och åter i slutet av 1990-talet fanns planer på gruvdrift på Österlen.

För åren 2008–2011 beviljade Bergsstaten oljebolaget Shell nästan 25% av Skånes yta för att leta efter fossilgas. Projektet syftade till att utvinna fossilgas över ett stort geografiskt område genom s.k. *fracking*, dvs. spräckning av berggrunden genom injektion av flytande kemikalieblandning under mycket högt tryck.

År 2018 beviljade Bergsstaten det australiensiska bolaget Scandivanadium, numera med namnet Province Resources Ltd, undersökningstillstånd för att prospektera främst vanadin i 11 områden omfattande omkring 20 000 hektar mark, vilket berör fler än 4000 markägare i kommunerna Simrishamn, Tomelilla och Hörby. Tillstånden löper ut under perioden juli till oktober 2022, men kommer sannolikt att förnyas.

Bolaget planerar omfattande gruvdrift för utvinning av vanadin inom nämnda område som närmast berör kommunerna Tomelilla, Simrishamn och Hörby men som i flera avseenden kommer att påverka hela regionen. Restmaterialet är tänkt att det ska läggas tillbaka i dagbrotten med risk för vittring, läckage av miljöfarliga ämnen och kontaminering av grundvatt-net. Konsekvenserna för den fysiska strukturen i området blir omfattande om projektet skulle fullföljas och få konsekvensen att den jordbruksmark som tas i anspråk sannolikt inte kommer att kunna brukas inom överskådlig framtid. Eftersom alunskiffern förekommer i ett skikt med en tjocklek av högst 10 meter kan inte utvinning ske på djupet utan i stora dagbrott, som om hela produktionsmålet nås, kan komma att omfatta totalt 100 kvadratkilometer. Ett sådant projekt innebär också avledning och sänkning av grundvatten samt förbrukning av stora mängder vatten.

Utöver Province Resources 11 undersökningstillstånd har även 4 undersökningstillstånd omfattande 174 hektar beviljats inom Tomelilla kommun till Svenska Sandprodukter AB, ett bolag uppbackat av Lovisagruvan, med avsikt att bryta titan och zirkonium. Dessa tillstånd löper ut under perioden maj 2023 till september 2024, men kan i likhet med de andra tillstånden förlängas.

En planerad kaolingruva i Billinge avslogs efter rekordlånga 30 år av rättsprocesser.

I den nyligen genomförda Alunskifferutredningen (*Utvinning ur alunskiffer - Kunskapssammanställning om miljörisker och förslag till skärpning av regelverket*, SOU 2020:71) konstaterar utredningens experter att all utvinning i ur alunskiffer medför en rad kända risker och dessutom ytterligare okända risker. Experterna konstaterar vidare att det för närvarande inte existerar någon känd metod för att utvinna mineral ur alunskiffer på ett säkert sätt. Detta innebär omfattande och definitiva risker för miljö och invånarnas hälsa om mineralutvinning ur alunskiffer kommer till stånd.

Mot bakgrund av trycket på Skånes mark från gruv- och prospekteringsbolag, utöver redan kända behov av mark för jordbruk, bostäder, handel, industri, logistik och infrastruktur, finns anledning att adressera dessa projekt och annan eventuell framtida gruvbrytning, och då framför allt i alunskiffer, i regionplanen.

Kommunala översiktsplaner.

Redan nu finns skrivningar i de aktuella kommunala översiktsplanerna beträffande undersökning och gruvbrytning

- Simrishamn:
Skiffergas/Olja/Alunskiffer/Brännskiffer. "Simrishamns kommun bör inte tillåta varken utvinning eller deponering av bi- och restprodukter från denna energisektor inom kommunen." (ur Framtiden - Översiktsplan för Simrishamns kommun, s. 77).
- Tomelilla:
"Tomelilla kommun motsätter sig all prospektering, provbrytning och brytning av mineraler och andra värdefulla ämnen." (ur Översiktsplan 2025 med utblick mot 2040, s. 170).
- Hörby:
"Under senare år har trycket ökat från företag som vill exploatera dessa fyndigheter till exempel genom att utvinna gas. Kommunen tar tydligt tagit ställning mot detta inom hela kommunens område." (ur Översiktsplan 2030, s. 220).

Aktuella ställningstaganden

Det råder ett i det närmaste kompakt motstånd mot planerna på gruvbrytning i de aktuella områdena. Det nåddes ett nytt uppmärksammat rekord i antal överklagande av undersökningstillstånd i Sverige med fler än 350 överklagande från berörda markägare. Samtliga kommuner och samtliga lokala politiska partier har tagit ställning mot planerna och fler än 18 000 personer har undertecknat en namninsamling mot gruvdrift i området.

I remissvaren till den nämnda alunskifferutredningen (SOU 2020:71) framförde Simrishamns och Tomelilla kommuner att de motsätter sig all prospektering, provbrytning och produktion i alunskiffer och yrkade på ett förbud. Andra berörda kommuner som Berg,

Kumla och Åre yrkade också på förbud mot brytning i alunskiffer alternativt kommunalt veto. SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, yrkade på att kommuners ställningstagande skall tillmätas betydelse vid hela processen inte minst vid undersökningstillstånd samt att kommunala översiktsplaner skall gälla. Även Region Skåne framförde önskemål om större kommunalt inflytande och att gruvbrytningens ställning som allmänintresse bör ändras med hänsyn till miljömålen medan Region Jämtland Härjedalen yrkade på ett fullständigt förbud.

Förslag

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att det i Skånes regionplan för 2022–2040 införs tydliga skrivningar som dels stöttar befintliga kommunala översiktsplaner beträffande förbud mot undersökning och gruvbrytning, dels markerar skarpt mot gruvbrytning, och då framför allt i alunskiffer, i Skåne.

Brösarp 2021-12-06

För vetoNu

Anita Ullmann
Ordförande

Blästorps 121
273 57 Brösarp
anita@vetonu.se